

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LIII. De Commodato, Precario, Deposito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

9 Tertiò revocari potest donatio inofficiosa, sic dicta, quòd pater vel mater contra officium pietatis uni vel pluribus filiis aut etiam extraneis in tanta quantitate donavit, ut reliquis Liberis legitima auferatur vel minuatur, tunc hi per querelam apud Judicem institutam post mortem donantis possunt revocare donationem non quidem in toto, sed quantum diminuit portionem illorum legitimam, ut claret ex *L. 1. & seqq. Cod. de inof. donat.* Nec refert, quòd parens fortè donationem juramento

firmarit, cùm enim beneficium revocandæ donationis in favorem liberorum introductum sit, non potest Patris juramento tolli. *Tamb. Haun. Laym. hic num. 18. Pirh. num. 46.* Qui pariter dicunt revocari posse donationem juratam ex capite in gratitudinis, aut natæ prolis, quia donatio, & per consequens juramentum donationi adjectum ex dispositione juris habet hanc tacitam conditionem: nisi proles nata, aut donatarius ingratus fuerit, &c.

CASUS LIII.

De Commodato, Precario, Deposito.

FAbius equum amico commodatum, 1. 2. Eo quòd ipse illo indigeat, ante tempus repetit, 3. Res precario concessas vendit statim. 4. 5. Sed hoc non obstante amicus equum aliis commodat vel locat, aut ultra tempus retinet, 6. 7. Interim equus morbo inficitur, alios inficit, ac post multas expensas moritur. 8. Rebus apud se depositis utitur. 9. Nec statim repetenti reddit, 10. Ex post apud ipsum deteriorantur, permutantur, 11. Negotiationi exponuntur, 12. Et preterea habita custodia, expensarum, aut debiti retinentur, 13. Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid sit Commodatum, & Precarium?

1. R. 1. Commodatum est rei alicujus pro certo tempore ad solum usum gratuita concessio. Dicitur 1. Rei ali-

cujus sive immobilis sit, ut domus, stabulum &c. sive mobilis præsertim, quæ usui non consumitur; nam quæ usui statim consumuntur, ut pecunia, vinum, frumentum, commodari non possunt, nisi fortè ad pompam, vel ostentationem. *L. fin. de commod.* Dicitur 2. Ad usum, in quo commodatum distinguitur à pignore & deposito, quorum usus non conceditur; nam si creditor pignore vel depositarius re depositâ utatur Domino invito, furtum committit, §. *furtum Instit. de oblig. quæ ex delicto.* Deindè differt commodatum à mutuo, quòd in hoc dominium rei mutuatæ transferatur, in commodato solus usus, dominio, vel possessione penes commodantem remanente. Dicitur 3. Pro certo tempore explicitè determinato: Explicitè determino, si dicam: concedo tibi equum

equum ad 3. dies; implicite, si dicam: concedo tibi equum ad iter, hoc ipso intelligitur tantum temporis concedi, quantum requiritur ad tale iter, nec citius repeti poterit, nisi commodans pateretur inde notabile damnum non prævisum, tunc enim quamvis commodatarius æquale pateretur, repeti posset, quia in concessione gratuita subintelligitur conditio: nisi ego ipse rem meam ad evitandum damnum proprium indigero, ut in simili patet in donatione, quæ ex capite proliis improvisò nata revocari potest, idq; de jure naturæ, quia gratuito donans censetur facultatem istam sibi retinuisse. *Less. c. 27. dub. 5. Molin. d. 295. apud Lug. d. 33. n. 10. Dicitur 4. gratuita concessio, in quo distinguitur à locato & aliis contractibus onerosis. §. 2.*

4. Precarium à commodato tantum in hoc distinguitur, quòd in precario ad preces alterius alicujus rei usus gratuito concedatur sine ullâ temporis determinatione, usq; dum precario dans voluerit revocare; non debet tamen revocare statim, aliàs censeretur voluisse alteri illudere. Propter hanc revocabilitatem precarium tantum obligat ex culpa lata, quæ dolo æquiparatur, *L. 1. §. ideo ff. si mensor.* commodatum verò ex culpa juris levissimâ, depositum si est in solam utilitatem deponentis ex sola culpa lata, idq; in foro fori; nam in foro poli, seu conscientie solam culpam Juridicam, si non sit conjuncta cum culpa Theologica, non obligare ad restitutionem dixi *Casu 37. N. 9.* excipe nisi commodatarius se specia-

liter obligaverit ad quemcunque casum fortuitum, & non culpabilem. Solvitur, vel revocatur precarium 1. expressâ, vel tacitâ concedentis voluntate, ut si rem repetas, alteri vendas, vel dones; 2. morte ejus cui concessum est, quia est veluti gratia personalis, quæ ad hæredes non transit. *L. cum precario ff. de prec. c. ult. eod. 3.* Si concessum est ad beneplacitum concedentis, finitur morte concedentis, secus si absolutè, vel usq; ad revocationem; tunc enim durabit, usq; dum ab hæredibus revocetur. *d. L. precario.*

QUÆR. II. Quæ sint obligationes commodatarii? §. Seqq. 1. Commodatarius non potest re commodatâ uti ad alium usum, quàm eum, ad quem est concessa; si utatur ad alium usum, & propterea pereat, tenetur actione furti. *L. sicut de commod.* similiter, si non restituat tempore convento, tenetur ad omne damnum obindè emergens, idq; in conscientia ante sententiam Judicis, si mora sit culpabilis. *c. un. de commod.* non tamen tenetur ad casum fortuitum, nisi suâ morâ causa sit, quòd tali casu res ista pereat, eodem modo non peritura apud Dominum. *Less. Eng. Reiffens. l. 3. t. 15. n. 32.* quid verò juris sit, si res remissa pereat dolo vel culpâ Nuntii, dixi *Cas. 45. à n. 17.*

2. Per se loquendo potest rem sibi commodatam alteri commodare, & jus suum in alium transferre, nisi constaret de contraria mente commodantis, cui liberum est uni, & non alteri rei suæ usum concedere. 3. Qui scien-

Qq 3 ter

ter commodat alteri rem vitiosam, v. g. equum morbidum, nec vitium aperit, tenetur commodatario de omni damno, adeoque satisfacere pro equis à suo equo infectis, quia hujus damni causa est. 4. Commodatarius tenetur ad expensas ordinarias, v. g. ad pabulum, aut soleas equi reparandas; extraordinarias, quæ v. g. in curationem equi infirmi impenduntur, tenetur ferre commodans. *Lug. n. 14.*

9. QUÆR. III. Quid sit depositum? 9. Depositum est contractus, quo rei alienæ custodia gratis suscipitur, estq; communiter res mobilis, v. g. pecunia, vestis, frumentum &c. *Dicitur*: rei custodia, non usus; nam si concedatur usus rei gratis, vocatur commodatum, si erga pretium erit locatio; *dixi sup.* depositarium re depositâ invito Domino uti non posse absq; crimine furti; si tamen deponatur pecunia numerata non clausa, nec obsignata, censetur dari mutuo, ideoque potestatem fieri eam alienandi, aut cum eâ negotiandi, ita ut dominium per consequens & periculum rei transeat ad depositarium, *arg. L. si sacculum ff. depositi*: quod *Molin. Laym. Lug. n. 4.* extendunt ad omnes res usu consumptibiles, ita ut non peccet saltem mortaliter, dummodò certus sit se tantundem ejusdem generis, & bonitatis præsto habiturum, cum Dominus repetitive-rit. Species depositi est sequestrum, quo res controversa deponitur apud tertium impartialem, qui propterea sequester vocatur, eo fine, ut post

sententiam Judicis vincenti tradatur.

10. QUÆR. IV. Quæ sint obligationes depositarii?

10. 1. Depositum debet reddi statim, ut petitur, licet deponens dixisset, se deponere in mensem, & postea mutato animo reperat in fine hebdomadis, si tamen fuit verum depositum, & non potius locatio rei depositæ. *c. bona fides de depos.* si res deposita sit furtiva, & fur, & Dominus eam reperat, si eertò constet de jure Domini, reddenda est Domino, non furi. 2. Si res deposita præter culpam depositarii incipiat deteriorari, monendus est rei Dominus, aut si hic conveniri non possit, neque res conservari, vendenda, & pecunia Domino asservanda est, hæc enim censetur esse voluntas Domini. Sed quid ad hunc Casum? Civis Coloniensis emit extrâ urbem frumenta eaque deponit apud Titium suo tempore vehenda Coloniæ, Titius cum habeat frumenta Coloniæ æquè bona, vel meliora, datâ occasione vendit frumenta deposita cum intentione dandi sua Coloniæ existentia, nè alter novis expensis cogatur sua Coloniæ vehere, interim frumenta Coloniæ existentia unâ cum domo exurantur. Quæritur: Quis teneatur ferre damnum? *Molin. d. 523. & Lugo n. 5.* dicunt in simili Casu damnum pertinere ad deponentem, quia depositarius ex con-

fenſu rationabiliter præſumpto ea cum ſuis permutavit & vendidit, & ſicut conſenſus præſumptus ſufficit ad excuſandum à peccato, ſic & ſufficit ad validam permutationem. *Bonac.* tamen veriùs contradicit, quia deponens non præſumitur conſentire, niſi cum obligatione, ut depositarius permutans rem ſimilem in factò tradat, ſicut & alter ſuam in factò occupavit, & vendidit. *At dices:* ſi res deposita incipiat deteriorari, & depositarius ex præſumpta Domini licentia, qui pro nuncaviſari non poteſt, rem vendat, pretium autem ſine culpâ ejus auferatur, ad nihil tenetur ob licentiam præſumptam; ergo & in caſu priori. *R. N. C.* nam in caſu priori vendens agit nomine propriò in rem, & commodum deponentis, ideòque pretium rei venditæ eſt ſub dominio deponentis, cui per conſequens perit. 3. Si ſola res deposita perit, vel ablata fuit, & res depositarii manſerunt incolumes, in foro externo præſumitur dolus, niſi probetur, depositum

caſu periſſe. *c. 2. de commod.* in foro tamen conſcientiæ, ſi culpa nulla interceſſerit, vel tantùm ſit dubium de culpa, depositarius ad nihil obligatur, quia in dubio delictum non præſumitur. 4. Qui negotiatur pecuniis apud ſe depositis etiam invito Domino, non videtur peccare graviter, dummodò maneat in ſtatu Domino repetenti pecuniam ſuam reddendi, ſitque Dominus lucri ex negotiatione provenientis; eſt enim fructus indiſtriæ, poteſtque hoc non obſtante ratione cuſtodix [ſi ità ab initio conventum eſt] aliquid exigere, ſed tunc non manet purum depositum, ſed alius contractus inno-
minatus. 5. Si deſiſitor tibi, vel alteri quid debeat, debitum ex re deposita compenſare non poteſ. *c. 2. de commod. L. ſi quis C. eodem*, idque pro foro externo, nam in foro conſcientiæ ſi debitum ſit certum, & alià viâ ſolutionem conſequi non poſſis, rem depositam licetè retinere poteſ, ulque dum alter ſatisfaciat. *Reiſſenſt. tit. 16. n. 19. Pirh. ibid. n. 11.*

CASUS LIV.

De Mutuo, & Uſura.

G Abrus filius familias, minoris, dubitans an unquam reddere poſſit, à fure, aliſque mutuo accipit & dat, nec reddit in eadem

bonitate. 9. Accipit aliquid ſupra fortem titulo gratitudinis. 10. Periculi amittende ſortis, 11. Lucri ceſſantis, 12. Pœna conventionalis. 13. Ex contractu Legis commiſſoria. 14. Quia præ-